

Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei Praecepta Pars ...

In II. III. IV. Præceptum De Juramentis, Votis, Observatione Festorum, & Jejuniorum, ac obligatione Pietatis & Observantiæ erga Majores: Charitate & Misericordia erga proximum. Pars III.

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1713

Sectio III. Quinam obligentur ad Jejunium Ecclesiasticum, & qualiter!

[urn:nbn:de:hbz:466:1-60022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-60022)

accedat, licitum esse, omnes uno ore concedunt etiam noster Marchant. cit. q. 3. dub. 3. dicens Ratio mihi clara est: quia si Mater Ecclesia comedente in meridie dispenset, ut collatiunculam vespere sumat ad confortationem, ne deficiat, hoc condescendens humana infirmitati; potior dispensationis ratio est in eo, qui ut in die agat, aliudve negotium commodè exerceat, vespere usque suam cenam transfert, & collatiunculam sumit; & in eo est majus periculum deficiantia. Ubi igitur eadem ratio militat, idem omninò secunda conscientia concludi existimo. Haec praxis communi usui timoratorum indies confirmatur. Hæc Marchantius verissimè.

SECTIO III.

Quinam obligentur ad Jejunium Ecclesiasticum & qualiter?

SUMMARIA.

34. Usque ad n. 37. *Qui, quando, & qualiter, obligentur ad jejunium:*
37. Transgressus jejunium accidentaliter tantùm, illud ad hoc servare tenetur de reliquo.
38. Transgressus autem illud semel quoad substantiam, amplius servare non tenetur, nisi quoad carnes.
39. Qui illud fregit comedendo carnes, etiam semel tantùm tenetur deinceps abstinere à carnibus, non verò ab aliis cibis.
40. Dispensatus ad carnes ob infirmitatem, censetur etiam dispensatus ad alteram refectioem; non verò si dispensatus sit ad carnes ob alias causas.
41. Obligatio jejuniè ita affixa est diei statuto, ut privata auctoritate transferri non possit. Unde

42. Qui stato die non jejunabit, sive culpabiliter, sive inculpabiliter, non tenetur supplere alio die. Aliud est de jejunio ex voto, vel Penitentia debito.

43. Qualiter transgressio jejunii explicanda in Confessione &

44. Quando ea unum numero peccatum, vel multo lex &

45. Quando, & qualiter peccent aliis proximè cooperantes ad frangendum jejunium, ut Patres & Matres-familias Domini, superiores, Caupones &c.

ASSERTIO III.

Omnis Christianus adultus rationis compos, obligatur sub mortali servare jejunia Ecclesiastica, quoad essentialia, statis diebus; neque aliis ad frangendum jejunium proximè cooperari. Hæc tota sequitur ex hæctenus dictis, ideoque previter explico, & ad præxin applico.

§. I.

Omnis Christianus adultus rationis compos;

In fideles enim, sicut non subjiciuntur Ecclesiæ, ita non possunt obligari ejus legibus, qualis est etiam præceptum jejunii. Item infantes ante septimum annum completum, cum adhuc censentur rationis impotes: similiter & perpetuò amentes, sicut non possunt obligari, præsertim positivis legibus & præceptis, ita neque obligantur lege Ecclesiastici Jejunii: adedque eis licitè possunt dari etiam carnes, & refectioes toties, quoties, (intellige per se, nisi ex parte dantium scandalum oriatur, aut contemptus præcepti intendatur) Com. DD. cum Sanchez. l. 1. in Decal. c. 12. n. 9. Filliuc. c. 3. d. 7. Diana. p. 1. rr. 9. resolut. 42. Addit Sancius hic disp. 41. n. 31. etiam verum esse, etiamsi puer an-

te septennium rationis & doli capax sit; nam peccat
 accidens est, quòd usus rationis in aliquo accelera-
 tur: Jus autem positivum non intendit obligare, nisi
 in illa ætate, in qua communiter usus rationis ac-
 quiritur, qualis ferè esse solet septennium comple-
 tum. Adde etiam, nec posse demum obligari jeju-
 nio etiam quoad carnes, si certo constet, eos usum
 rationis nondum accepisse, ob rationem datam: qui
 revera manent incapaces præcepti. At verò post sep-
 tennium quamprimùm pueri usum rationis conse-
 cuti sunt (quod etiam in dubio præsumitur) etiam
 nondum teneatur jejunio, quoad unicam refe-
 ctionem, tenentur tamen abstinere à carnibus;
 quia ita testatur communis consuetudo, optima le-
 gum interpretis: nisi aliundè excusentur: iis ergo
 exceptis, & seclusa causa legitima excusante aliqua
 (de quibus q. statim seq. & ult.) omnes Christiani
 adulti cujuscunq; statûs vel conditionis obligantur
 præcepto jejunii Ecclesiastici, ut docent unanimi-
 tè DD. cum D. Thom. q. 147. a. 4. Canonistæ, Ru-
 brica de observatione jejunii. Summistæ *V. jejunium.*
 Et habetur Canone 68. Apostolorum. Et Synodo 6.
Can. 56. Et Divus Leo serm. 11. de Quadrages. *Ad
 dilectissimi maximum sacratissimumque jejunium
 quod observantiam sui universis fidelibus sine excep-
 tione denuntiat &c.* Ratio est; Quia finis hujus
 præcepti & jejunii Ecclesiastici est mortificatio cor-
 poris, ad id subjiciendum spiritui, & satisfaciendum
 DEO pro peccatis: at qui finis omnibus com-
 munis est: ergo & medium præscriptum jejunium
 omnibus commune esse debet: quod licet non om-
 nibus

mnibus sit æquè necessarium, est tamen omnibus valde utile, & meritorium: quia, ut inquit S. Leo loc. cit. *Nemo tam sanctus est, ut non sanctior, nemo tam devotus, ut non debeat esse devotior.* Consequenter Ecclesia potuisset pro omnibus præcipere, & detacto præcepit. Sermo ergo tantum est de jejniis Ecclesiasticis communibus toti Ecclesiæ indictis; jejniis autem particularibus Diæcesis vel territorii, solummodò obligantur cives subjecti præsentés: non ipsi cives absentes, neque extranei vel advenæ, & hospitantes tantum, ut docetur in materia de legibus. Sed neque Religiosi exempti, hoc ipso, quòd exempti seu subjecti non sint: quod etiam tacitè insinuat Concilium Trid. ff. 25. c. 12. de Regular. ubi obligans Regulares ad Festa Episcopalia, nullam facit de jejniis mentionem, ut cum Suarez observat Diana cit. Sed iterum intelligo per se, & secluso scandalo, quod sanè facile intervenire potest, ut aliqui experti sunt: item secluso speciali statuto Ordinis.

§. III.

Obligantur sub mortali servare Fejunia Ecclesiastica quoad essentialia.

Nimirum quoad abstinentiam à carnibus, & 36
unicam refectionem, in quantitate tamen notabili; uti probatum est supra Sect. I. §. 2. Item quoad horam refectionis servandam, & notabiliter non perveniendam, secundum communioem & sanctorum sententiam; sed nobis probabiliter solum sub veniali, ut diximus ibidem §. 4. Etiam quoad

quoad collatiunculam non excessivè faciendam quia esset contra voluntatem Ecclesiæ, & limitationem refectionis, adeoque mortale ex genere suo, ut dicitur in 2. §. 2. dictum. Atque ex ibidem sparsim dicitur patet ad quæstionem, quomodo, qui præceptum jejuniû transgressus in uno, adhuc teneatur, vel non teneatur, servare jejunium de reliquo. Pono tamen adhuc breves aliquot

RESOLUTIONES.

Et velut Regulas.

371. **U** *Niversaliter transgressus jejunium non tenetur adhuc servare jejunium de reliquo.* si quis ob parvitatem materiæ modicum quid comedendo extra tempus etiam paucillum carnis, vel lulum venialiter jejunium violat, secundum omnem sine dubio sub mortali tenetur deinceps servare jejunium quoad omnia substantialia. Item qui tantam refectionis notabiliter præveniendo, mortaliter, sive secundum nos venialiter, jejunium violasset, tenetur adhuc servare jejunium quoad substantialia, scilicet non tantum abstinendo à carnibus, sed etiam ab altera refectione, sicut in 1. §. 4. num. 3. probatum est. Similiter extra Germaniam nostram, ubi jus communitate tenet, in Quadragesima ova vel lactinia comedendo, etsi peccasset mortaliter contra præceptum Ecclesiæ, jejunium tamen totaliter & substantialiter non fregisset, teneretur deinceps servare quoad substantialia, scilicet abstinentiam à carnibus, & ab altera refectione: quia præceptum de abstinendo ab omni

Sect. III. Qui obloentur ad jejunium. 529

& lacticiniis est quid acedentale distinctum à præcepto jejunii, cum extr. Quadragesimam sine illa abstinentia verè servetur substantia jejunii, ut docet communis DD.

II. *Econtra universaliter transgressus semel je- 38
junium Ecclesiasticum quoad substantiam, scilicet
comedendo carnes, vel secundò reficiendo, non te-
netur ampliùs servare jejunium de cætero: cum se-
mel fractum, iterum reficiri, & consequenter de-
nuò servari impossibile sit (exceptâ temper absti-
nentiâ à carnibus distinctè, & dividuè præceptâ:)
Qui ergò secunda vice refectus jejunium fregit, non
tenetur ampliùs jejunare, ut probatum est *Sect. I.
§. 3.* tenetur tamen adhuc abstinere à carnibus. Si-
militer legitimè excusatus vel dispensatus ad binam
refectionem, non idè etiam excusatus vel dispen-
satus est ad carnes, si iis carere possit: quia præce-
ptum abstinendi à carnibus est negativum & divi-
dum à jejunio: ut patet in juvenibus ante vigesi-
mum primum, seu tertium septennium completum,
qui excusantur, vel dispensantur à jejunio quoad u-
nam refectionem; non item quoad abstinentiam à
carnibus, ut pluribus patebit. *Sect. sequenti.**

III. *E converso, qui jejunium fregit comedendo 39
carnes, etiam semel tantum, tenetur videm de-
inceps abstinere à carnibus, quia hoc est receptum
negativum obligans pro semper, & totie, quoties
sub mortali, non tamen tenetur deinceps jejunare
sen abstinere ab ulteriori refectione. Qui abstinen-
tia à carnibus, essentialiter includitur in jejunio Ec-
clesiastico: adeoque comedendo carnes voluntariè*
THEOL. MORAL. PARS III. LI substan-

substantialiter fregit jejunum æquè, ac si bis refecisset: ac perindè secundùm formam substantialiter refarciri ac servari nequit, ut omnes fatentur. Intelligè semper, si quis culpabiliter ac voluntariè comedit carnes, adeòque formaliter fregit jejunium. Quod si verò ignoranter vel inadvertenter, adeòque inculpabiliter comedisset, manè v. g. ignorans diem jejunii, quia tunc jejunium non formaliter, sed materialiter tantùm fregit, utique tenèbitur deinceps jejunare, ne simul etiàm formaliter irangat, ut probabiliùs docet *Dianacit.* etsi oppositum etiàm sit probabile: sicut de eo, qui etiàm ignoranter & inculpabiliter bis se refecisset, non teneri ampliùs jejunare, diximus *Sect. 1. §. 3. n. 4.* Est tamen aliqua dissimilitudo ratione mortificationis: ideòque prior sententia tenenda, ut tenet praxis omnium proborum.

40 IV. Utrum autem legitimè excusatus & dispensatus jam in jejunio ad comedendas carnes, hoc ipso etiàm censeatur excusatus vel dispensatus ad alteram refectiorem sumendam non conveniunt DD. Absurdè affirmat communior DD. quoscitat, & sequitur *Azorius*, *Diana* sæpè cit. *tr. aff. 7. resolut. 25.* & probabiliorem censet *Filliucius sit. c. 3. quest. 4.* Ratio est: quia abstinentia à carnibus est deessentia jejunii: ergo sublata illa necessariò auferitur ipsum jejunium, ut ampliùs servari secundùm formam Ecclesiæ non possit, & consequenter non debeat. Absolutè verò negant *Medina, Sotus, Nagnus*, & alii apud *Azorium* cit. eò quòd sint duo præcepta dividua, quæ seorsim servari possunt, consequenter debent. Sed placet

placet sententia media ita distinguens. Quando quis excusatus, vel dispensatus ad carnes absolute ratione debilitatis vel infirmitatis naturæ, ut ordinariè fit, censetur etiam excusatus vel dispensatus ad binam refectionem: quia ad conservationem naturæ non tantum facit quantitas, sed etiam repetitio cibi. Quando verò quis dispensatur ad carnes respectivè tantum, ut quia alii cibi esuriales nocent, vel quis ab iis abhorret, vel tempore bellorum haberi &c. non possunt, non ideo excusatus vel dispensatus censetur ad binam refectionem, sed jejunium quoad unam refectionem adhuc servare tenebitur: quia excusatio vel dispensatio non debet extendi ultra casum necessitatis, & finem suum bonum. Ita *Grassis, Toletus, Less.* alii cum *Laym. c. 3. n. 8. Filiuc. cit. c. 3. q. 4. n. 53.*

§. III.

Statis diebus.

Obligatio jejunii ita affixa est statis diebus, ut illud de uno die transferre in alterum privata autoritate nunquam liceat, quacunque etiam ex causa. *Omnes.* Quod autem Leo X. Fratribus Minoribus privilegium dederit, ut itinerantes possint suum jejunium transferre in alium diem, videtur potius factum ad sedandos scrupulos, quam ex necessitate: vel enim itinerans ob itineris labores & incommoda excusatur à jejunio; & tunc non est opus dispensatione, vel translatione jejunii; vel non sunt tanti labores itineris, quin simul commodè jejunare possit; & tunc servet suum jejunium: si tamen voluerit uti hoc privilegio, u-

tatur in nomine Domini. Addit Marchant. cit. 3. dub. 4. Superiores ex causa rationabili posse translatione jejunii dispensare: quemadmodum Ecclesia anticipat jejunia Vigiliarum incidentium in Dominicam: & Episcopi jejunium Vigiliæ S. Mathiæ incidentis in Bachanalia anticipare solet in Sabbathum præcedentem.

42 II. Qui statò die jejunii non jejunavit, sive ignoranter, & involuntariè, sive scienter & voluntariè, cum vel sine peccato, non tenetur postea jejunare alio die sequenti simili jejunio non obligato (secus enim est in Quadregesima, ubi uno vel pluribus diebus non jejunans sine dubio tenetur jejunare reliquis diebus, quibus potest) *Omnino* Ratio est: quia jejunium est onus autoritate Ecclesiæ publica statò diei alligatum: quod si non servetur, præceptum jam violatum est, ut amplius servari non possit, nec consequenter debeat. Eadem esset ratio, si quis vovisset certo die jejunare ratione ipsius diei, ut diebus Sabbathi in honorem B. Virg. in Vigilia certi S. Patroni sui, &c. adeoque dies statuta esset ad finiendam obligationem; tunc enim eo die neglecto jejunio, cessaret omninò obligatio. Alia verò est ratio, si dies statuta esset solum ad implendum votum, & non differendam obligationem: uti si quis vovisset pro quacumque die septimana ter jejunare, tunc enim, si eam septimanam neglexit, tenetur sequenti, ut latius dictum in materia de votis. Idemque dicendum, si cuius in pænitentia Sacramentali injunctum esset feriam sextam unam, vel aliquot jejunare; tunc enim jejunium

niunim imponitur principaliter non in honorem diei, sed in satisfactionem pro peccatis: adeoque dies solum statuitur ad non differendam obligationem, & ideo si stato die negligatur, alio die servandum erit: ut ex communi notat Filliuc. q. 5. n. 85.

III. Qui stato die jejunium violavit totaliter, 43
seu quoad omnia requisita, scilicet & carnes comedendo, & sapius reficiendo, sine dubio longe gravius peccat, quam qui violat quoad unum tantum requisitum, v. g. vel tantum carnes comedendo, vel tantum reficiendo sine carnibus, vel tantum refectionem notabiliter anticipando: quia in prioricasu peccatur contra distincta precepta, ideoque ea circumstantia seu modus in violatione jejunii necessario exprimenda est in confessione. Similiter, qui in Quadragesima pluribus diebus jejunium violavit, numerum dierum explicare tenebitur: quia preceptum Quadragesimae fertur supra totam Quadragesimam, & singulos dies divisim, adeo ut jejunium, cujushbet diei sit indistincto per se precepto: ideo peccatur toties, quoties uno die non jejunatur, distincto per se peccato mortali. Quod si quis autem unico voluntatis actu statuisset totam Quadragesimam nunquam jejunare, & re ipsa nunquam jejunasset, equidem unum tantum peccatum contra committeret, sed adeo grave, ut aequivaleat quadraginta numero peccatis distinctis, adeoque adhuc necessario exprimendum in confessione, juxta dicta suo loco.

IV. Transgressio jejunii Ecclesiastici quatenus 44
talis, semper manet idem numero peccatum mortale

tale etiam si plura præcepta Ecclesiastica eodem die statuto occurrant : ut si Vigilia S. Mathiæ incidat in feriam quatuor temporum Quadragesimæ, concurrunt tria distincta præcepta Ecclesiæ : transgressio tamen menebit idem numero peccatum mortale, adeoque ea circumstantia non erit necessario confitenda. *Communis DD. in Materia de peccatis.* Quia peccata multiplicantur numero ad multiplicationem præceptorum tunc tantum, quando plura præcepta respiciunt diversas virtutes, & fines diversos, non item quando respiciunt eundem finem, eandemque virtutem : ac verò præcepta illa diversa Ecclesiæ jejunandi in Quadragesima, in quatuor temporibus, & in Vigiliis, singula respiciunt eundem finem, eandemque virtutem, scilicet abstinentiam religiosam, & mortificationem carnis propter DEUM: ergo transgressa non multiplicant peccata. Idemque dicendum de Fratre Minore, qui feriâ sextâ in Regula præcepta occurrente in Vigilia, quatuor temporibus, Quadragesimâ, non jejunaret; nimirum unum tantum peccatum committeret: ut contra plures alios bene probat noster Marchant. *Tribun. part. 1. tr. 3. tit. 3. q. 4.* nam licet Frater Minor voveat servare Regulam, non tamen vovet omnia contenta in Regula servare tanquam vota, sed eo modo, quo in Regula proponuntur: non autem omnia contenta in Regula proponuntur servanda ut vota; sed aliqua quidem ut vota, nimirum tria essentialia, *vivere in obedientia, sine proprio, & in castitate*: alia ut nudè præcepta, inter quæ est etiam præceptum jejunii feriæ sextæ,

sexta, & utriusque Quadragesimæ: alia verò ut consilia & monitiones salutares tantum: A qui jejunium in Regula eodem planè fine præcipitur Fratri Minori, quo ab Ecclesia præcipitur omni fidei; nimirum abstinentiæ & austeritatis religiosæ ad mortificationem carnis propter DEUM: ergo illa diversitas præceptorum non multiplicat peccata transgressionis jejunii. Alia verò esset ratio, si quis statò die violaret jejunium Ecclesiasticum præceptum, ad quod simul etiam teneretur ex voto speciali, ut carthusianas, vel minimus: aut ex penitentia à Confessario injuncta: tunc enim concurrerent præcepta diversa, respicientia diversos fines & virtutes: scilicet etiam Religionis & Penitentia: adeoque committeretur duplex specie, & numero peccatum eodem actu, ut que necessariò exprimendum in confessione. Idemque dicendum, si ad violationem jejunii Ecclesiastici accederet scandalum vel contemptus, tunc enim accederet nova species peccati contra Charitatem & obedientiam.

§. IV.

Neque aliis ad fragendum jejunium proxime cooperentur.

Peccant ergo mortaliter non tantum ipsi, qui statim diebus jejunium violant, sed & omnes, qui ad violandum jejunium aliis proxime cooperantur, inducunt, aut cum possint, & debeant, non impediunt: utpotè. I. Patres & Matres Familiæ, Domini, Superiores, die jejunii sus domesticis carnem, vel carnes ministrantes sine causa excusante:

aut absque necessitate sic laborare cogentes, ut jejunium servare nequeant: item suos ad jejunium servandum non compellentes, vel impediētes &c. *Communis.* II. Quisquis alius obligatum ad jejunium, invitat ad cœnandum vel cibos vetitos comedendum, etiamsi is alioquin jejunium frangere paratus sit. *Communissima DD.* Ratio est: quia licet talis non sit causa mali propositi, est tamen causa ipsius mali actus, ut hic & nunc fit, qui non invitante, potuisset etiam non fieri. Quamquam à mortali excusanteum, qui certò sciens alium violaturum jejunium alibi, ipsum solum urbanitatis vel amicitiae gratia invitat, ut apud se comedat. *Filliuc. c. 3. q. 7. n. 94. Diana part. 3. tract. 5. resolut. 3.* III. Caupones seu Cauponarii in locis Catholicis ministrantes carnes vel cœnam iis, quos sciunt à jejunio non excusari, & quando sine suo gravi incommodo, & spe fructus reculare possent. Ita *Tolet. l. 6. cap. 5. Less. l. 4. c. 2. dub. 4.* alii passim. Excusantur autem à peccato, si cœnam vel cibos vetitos ministrant ei, quem credunt à jejunio excusatum, ut verè sunt itinerantes: item cum sine gravi incommodo recusare non possunt, ut si caupo ideo esset ab hospitibus deserendus: Item in locis permixtis hæreticis, ubi communia jejunia non servantur, & hospites petunt; neque tunc tenetur caupo ex eis requirere, cujus Fidei sint. *Communis DD. Filliuc. Diana cit. IV.* similiter famuli, ancillæ, coqui, dominis suis eorum jussu cœnam, vel carnes coquentes, ministrantesque excusantur à peccato secundum communio-

rem

rem sententiam, apud Dianam *par. 5. tract. 7. resol. 13.* Quia nimirum solum materialiter concurrunt ad peccatum, exhibendo materiam de se indifferentem, idque ex officio, quod Dominis præstare solent; & si ipsi nollent, infallibiliter fieret ab aliis: ergo non possunt censerì vera causa cooperans ad peccatum, nec consequenter peccare: idque maximè cum justam habent causam necessitatis, vel utilitatis perseverandi in tali servitio.

SECTIO IV.

Quænam sint causæ excusantes à Jejunio.

SUMMARIUM.

46. *Causæ à jejunio excusantes particulatim sunt quatuor. 1. ætas. 2. infirmitas. 3. labor. & pietas.*
47. *Ratione ætatis excusantur quoad secundam refectio- nem tantum, non quoad carnes à jejunio Ecclesiastico. I. Omnes ante completum annum 21.*
49. *Non tamen ab aliis jejniis ex voto, Professione, vel Pæ- nitentia debitis.*
50. *Item II. Senes omnes post annum 60. completum, non tantum à jejunio Ecclesiastico quoad secundam refe- ctionem; sed*
51. *Probabiliter etiam ab aliis jejniis ex voto vel Profes- sione debitis*
52. *Vsq̄ ad n. 57. Quando, qualiter, & quinam excu- sentur ratione infirmitatis? item*
57. *Vsq̄ ad n. 62. Quando, qualiter, & quinam excusen- tur ratione laboris?*
62. *Vsq̄ ad n. 69. Quando, qualiter, & quos excuset pietas?*

L l s

Re